

MALA ŠOLA RUŠČINE

SKRIVNOST RUSKEGA NASMEHA

▶ TANJA ANDDER IN JANJA URBAS

Slovenca v Rusiji pogosto zbudeta v oči resnost in strogost na obrazih Rusov. Cariniki, prodajalci, mimoidoči – zakaj se nihče ne nasmehne?

Nekdo, ki slabo pozna ruske kulturne posebnosti, si to pogosto razlaga kot neprijaznost oz. nevljudnost. Pa so Rusi res takšni ali je to samo njihova zunanja podoba, pod katero se skriva mehka slovanska duša? Zagotovo zadnje. Je pa res, da v ruski kulturi smehljanja zgolj iz vljudnosti, tako kot to počnemo na Zahodu, ne poznajo. Po besedah prof. dr. Josifa Abramoviča Sternina, profesorja retorike in avtorja obširne raziskave o nasmehu v ruski nebesedni komunikaciji, lahko rusko »nenasmejanost« = **неулычивость** (n*i*ulypč*i*vast⁹) razložimo z več vidikov.

Nasmeh pri spoznavanju ali ogovarjanju neznanec v ruski kulturi ni razumljen kot vljudnost = **вежливость** (v*e*žl*i*vast⁹). Če se torej nasmeh nemo človeku, s katerim se prvič srečamo, je to za Rusa prej znak naše neiskrenosti kot prijaznosti. V Rusiji namreč nasmeh = **улыбка** (ulypka) vselej pomeni izraz osebne naklonjenosti do sogovornika.

To pa lahko gojimo samo do nekoga, ki ga poznamo. Tako je povsem razumljivo, da se prodajalka v trgovini ali natakarica v restavraciji nikoli ne bosta nasmehnila stranki, ki jo vidita prvič. K temu ju zavezuje že njuno delo, saj bi smejanje med opravljanjem službe lahko pomenilo, da svoje poklicne obveznosti ne jemljeta dovolj resno oz. želita stranko po možnosti celo ogoljufati. Se vam torej še zdi čudno, da vas carinik na letališču ogovarja s strogim izrazom? Po besedah profesorja Sternina gre tu za edinstveno rusko kulturološko značilnost.

Lahko se tudi zgodi, da bo Rus, ki se mu je neznanec iz vljudnosti nasmehnil, poskušal najti vzrok za takšno vedenje oz. ga pripisal čemu na svojem videzu: je na njegovih oblačilih ali v pričeski kaj takšnega, kar je priklicalo neznanca nasmešek na obraz? Prav gotovo pa tujcu nasmeha brez razloga ne bo vrnil. Kot pravi ruski pregovor: **«Смех без причины — признак дурачины»** (sm*e*h b*e*s p*r*ič*i*ny p*r*iznak dura-

Угадай страну по выражению лица (Ugani državo po izrazu na obrazu.)

činy). Kar pomeni, da je smeh brez razloga znamenje norčavosti oz. bejavosti.

Se Rusi potemtakem sploh kdaj nasmehnejo? Seveda se, a morajo imeti za to dober povod – bodisi svoje odlično razpoloženje ali pa iskreno naklonjenost do sogovornika, ki mu je nasmeh namenjen. Previdno torej z vljudnostnim nasmeškom in vso srečo, če se vam nasmehne simpatična Rusinja ali šarmanten Rus.

Zanimivo in uporabno: Rusi poznajo poseben Dan smeha = **День смеха** (d*e*n*ʹ* sm*e*ha). Tako poimenujejo prvi april. Prvoaprilske potegavščine imajo v Rusiji dolgo tradicijo, omenja jih tudi Puškin v enem izmed svojih pisem iz leta 1825.